

۲۰۱۶/۰۸/۰۴

پوهنمل حاجي محمد نوزادي

د نړۍ واکمن به څوک سي؟

دويمه برخه

(په لومړۍ برخه کې مو د سترو امپراتوريو يادونه وکړه او د شلمې پيړۍ په وروستيو کې د وارسا او ناپو پاکتونو پر څرنګوالي و ږغيدو او دا مو هم په ګوته کړه چې ناپو نور زيانمنونکې قوت اود نړيوال برم نه لويديلی دی) اوس به راسو او و به ګورو چې د ننني حالاتو په پام کې نيولو سره څوک (کوم هيواد) د نړۍ د ټولو اک په توګه ددغه تخت او تاج جوګه کيدلای سي؟

د امريکا متحده ايالتونه:

ايا امريکا به دغه تاج چې د شوروی اتحاد د ړانګيدو او په روسيه کې د ضعيف النفس ايلسن د واکمنيدو سره جوخت يې پر سر کړی وو ، نور به يې هم ور سره و ساتلای سي ؟ زما په آند د لاندي لاملونو له مخي پسله دې نه لا نور هم د پيري مودې د پاره ددې تاج ور سره ساتل اسانه کار ندی:

۱ - اقتصاد چې د ټولو ژوندني چارو او ټولنيزو- سياسي اړيکو بنسټ جوړوي ، نور دغه توکی د امريکا د انحصار نه په وتلو ښکاري . دا اوس د نړۍ په کچه اقتصاد پوهانو منلي چې د نړۍ اقتصادي ثقل د لوديز (امريکا او اروپا) څخه د خنيز (چين او هند) په لور په خوځيدو دي. که څه هم د امريکا نظامي توان لا تر اوسه د پام وړ اغيز لري ، خو تر څنګ يې نور قوتونه ورځ تر بلي د پياوړي کيدو په حال کې دي.

۲ - امريکا نور په برتانيا کې ټوني بيلر د لاسه ور کړيدی او داچې استخباراتو لخوا يې د اروپايي مشرانو دتليفوني اړيکو د کنترولو چاري رسوا سوې ، امريکا اوس د اروپايانو هغه پخواني باوري ملګری ندی.

۳ - پدی وروستيو لسيزو کې په افغانستان ، عراق ، ليبيا ، سوريه او د منځني خنيز په نورو هيوادونو کې د امريکا خپلسري او د ليونتوب نه ډکې کړنې په ځانګړي توګه اسلامي نړۍ په غصه (غوصه) کړی او هلته يې د ګډوډيو په راوستلو ، د لکونو کسانو د وژلو او د هغو هيوادونو د اقتصادي بنسټونو د وړانولو له مخي د اولسونو باور په بشپړ ډول د لاسه ورکړيدی.

۴ - د ساړه جنګ پر مهال د شوروي اتحاد او سوسياليستي بلاک د ټکولو په خاطر د بنسټپلني روزل ، په مالي او نظامي کچه د بنسټپالو پياوړي کول ، دا هغه بي سنجشه کارونه وه چې اوس ورته د خپل لستوني مار ګرځيدلي ، هره ورځ پخپله په امريکا او د هغه په ملګرو هيوادونه کې نيين لګوي او په ټولي نړۍ کې يې امن او ارامي د لويو چلنجونو او ګواښونو سره مخامخ کړيده.

۵ - په روسيه کې اوس د پوټين په مشري د شوروي مهال هغه پخواني برم د را ژوندي کيدو په درشل کې دي . د وروستيو کلونو د م.م. په امنيت شورا کې د ايران او سوريې په تړاو حالاتو و ښودل چې روسيه نور خپل رول لوبول غواړي او دې کار يې د امريکا خپلسري او د نړۍ د واکمن په توګه يې د تاج ساتلو خيالونه د ګواښ سره مخامخ کړي دي.

۶ - ناپو چې د امريکا تاج ساتونکی ګارډ وو ، لکه څنګه چې مخکي يادونه وسوه ، په افغانستان کې تر ماتې وروسته نور هغه پخوانی برم ندی ورته پاته او د تير پشان حساب نسی ور باندي کيدلای.

دا او ځيني نور لاملونه هغه څه دي چې امريکا نوره ددې جوګه نده چې دنړي د واکمنۍ تاج پرسر وساتلای سي.

اروپايي اتحاديه:

دا اتحاديه تر لويه بريده د اړوندو هيوادونو څخه د بيلابيلو ټولنيزو- سياسي مفکورو يوه ګډوله ده او د لاندي لاملونو له مخي د نړۍ د واکمنيدو جوګه کيدلای نسي:

۱ - يو لاس او يومتی نده ، غړي هيوادونه يې په خپلو کې بشپړه همېرې نلري.

د پاڼو شميره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پاڼوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په ځير و لولئ

- ۲ - اقتصادي وړتيا يې دا چې په يوه لاس کي نده او د بيلابيلو هيوادونو د پلان تابع ده ، د نړۍ د واکميدو خيالونه يې له سره باسي.
- ۳ - نظامي توان يې د ناتو په چوکاټ کي ددې وروستيو کلونو د امريکايي خپلسريو له مخي خپله سپيڅلتيا د لاسه ورکړه او وړتيا يې تر پوښتني لاندې راغله ، نړيوال نور د پخوا پشان حساب نسي ور باندې کولای.
- ۴ - ددې اتحاديي څخه د انگلستان وتل هم د اتحاديي دروندوالي ته په سياسي او اقتصادي برخو کي د ليدو وړ زيان ورساوه.
- ۵ - په ترکيي کي د ناکامي کودتا وروستۍ پيښه او د امريکا سره د مناسباتو خپرېتيا په اروپايي اتحاديي کي د ترکيي پر راتلونکي غړيتوب او همدارنگه د ناتو پر نظامي وړتيا د پام وړ اغيز بڼندلای سي.
- د لوړو لاملونو له مخي اروپايي اتحاديي نه د نړۍ د واکميدو چانس لري او نه يې هم خيالونه په سر کي.

د چين اولسي جمهوريت:

- ۱ - سره له دي چې د چين اقتصادي توان ورځ تر بلي د غوړيدو په لور روان دی او نظامي توان يې که څه هم د هرې ورځي په تيريدو سره پياوړی کيږي، مگر تر اوسه لا د امريکا سره د بشپړي سيالي جوگه ندی.
- ۲ - که څه هم د ساره جنگ پروخت چين د شوروي اتحاد ملاتړی نه وو ، خو هغه د پراخي پيماني ضد تبليغات چي دکمونيزم پر وړاندې تر سره کيدل ، د چين سوسياليستي هيواد هم ورسره د الحاد د تورونو څخه په امان کي پاته نسو . په ځانگړي ډول د اسلامي نړۍ په اولسونو کي د دې هيواد اعتبار ډير زيانمن سوی دی.
- ۳ - چين نژدې د خپلو ټولو گاونډی هيوادونو سره د سرحدي ادعاوو ستونزی لري . داچي ډيري ددغو گاونډيانو څخه پياوړي اقتصادي او نظامي ځواکونه دي ، دا حالت په نړيواله کچه د چين مؤقف زيانمنوي.
- ۴ - چين دا گړی خپل ټول پام اقتصادي پياوړتيا ته اړولی او لا تر اوسه په نړيوال سياست کي په پراخه کچه ور گډ سوی ندی څو د يوه ځواکمن هيواد په توگه هلته خپل رول و لوبوي او له لاري يې ځان مطرح هيواد و گرځوي.
- ۵ - چين د ملگرو ملتونو په بيلابيلو کلتوري او مرستندويه اقتصادي څانگو کي د پام وړ رول ندی لوبولی او څنگ ته تري نه پاته دی.
- لوړ او يو لړ نور لاملونه د راتلونکو نژدې کلونو د پاره د چين د نړيوالي واکميدو چانس کمزوری کوي

د دويمي برخي پای

د پاڼو شميره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزي بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په ځير و لولئ